

AR K A D I J

B O R I S

STRUGAČTÍ

L E S

TRIFID

ГІДІН
ЗАПР'ЄТНАЯ
ЗОНА
ПР'ОХВАР'ЄВ'Є
ЗАПР'ЄТ

TRIFID

Arkadij a Boris Strugačtí
Les

Copyright © 1968 by Arkadij & Boris Strugatsky
Translation © Libor Dvořák, 2011
Cover © Marek Hlavatý, 2011
© TRITON, 2011

ISBN 978-80-7387-117-8

Nakladatelství Triton, Vykáňská 5, 100 00 Praha 10
www.triton-books.cz

A R R A D I J

B O R I S

STRUGAČTÍ

L E S

A R R A D I J

B O R I S

STRUGAČTÍ

L E Š

TRIFID

*Tam za ohybem v úžlabině,
kde les jak hvozd je hluboký,
budoucnost je mi zaručena
nad všechny záruky.*

*Je neoblomná, neproměnná,
proměnný je jen člověk sám.
Jako ten les je rozevřená,
do hloubi, dokořán!*

BORIS PASTERNAK

*Klidně jen, klidně lez,
slimáčku, po úbočí Fudži,
vzhůru, až na samý vrchol!*

ISSA, SYN ROLNÍKA

Kapitola první

Z té výšky les připomínal nadýchanou skvrnitou pěnu, gigantickou kyprou houbu, jež zakrývá celý svět, živočicha, který kdysi dávno strnul v očekávání, pak usnul a porostl silnou vrstvou mechu. Vypadal jako beztvará maska halící tvář, již ještě nikdy nikdo neviděl.

Perec shodil sandály, posadil se na okraj skály a svěsil bosé nohy do propasti. Okamžitě se ho zmocnil pocit, že mu vlhnou paty, jako by je doopravdy ponořil do teplé fialové mlhy, která se shlukla dole pod útesem. Vytáhl z kapsy nasbírané kamínky, rozložil je vedle sebe do úhledné řádky, pak si vybral ten nejmenší a váhavě ho pustil dolů, do té živé, mlčenlivé, spící, lhostejné, všepožírající substance; bílá jiskérka zhasla a nic se nestalo – nepohnuly se žádné větve, žádné oči se nepotevřely, aby na něj pohlédly.

Pokud je pravda to, co vykládala jednonohá kuchařka zvaná Kazatelka a předpokládala madam Bardotová, šéfka skupiny Pomoci původnímu obyvatelstvu, a pokud není pravda to, co si šeptal šofér Esíčko s Neználkem ze skupiny Inženýrského pronikání, pokud lidská intuice pořád za něco stojí, pokud se člověku alespoň jednou splní očekávání, pak bude-li teď Perec kamínky házet v půldruhaminutových intervalech dolů do lesa, po sedmém oblázku se křoviny za ním s praskotem rozevřou a na palouček nad skalním srázem, na zvalenou trávu potaženou závojem šedavé rosy vstoupí

do pasu vysvlečený, žltorůžově lesklý ředitel s chlupatými pažemi, rameny i hrudí, oděný v šedivých gabardénových kalhotách s fialovým lampasem, párkrát ztěžka vydechne, a aniž by věnoval alespoň stín zájmu lesu pod sebou či naopak nebi nad sebou, začne dělat hluboké předklony, ponořovat široké dlaně do vlhké trávy, zase se napřimovat a vířit rukama lehké vzdušné víry, mohutný záhyb břišního tuku se pokaždé přelije přes pásek na kalhoty a z úst otevřených dokořán bude svištivě unikat vzduch nasycený kyslíčkem uhličitým a nikotinem.

Keře za ním se hlučně rozhrnuly. Perec se kradmo ohlédl, ale ředitel to nebyl, tohle byl jeho známý Claudius Octavianus Fušer ze skupiny Vyhlazování. Pomalu se přiblížil, zůstal stát na dva kroky od Perece a začal si ho svýma tmavýma očima pátravě prohlížet od hlavy k patě. Budto věděl, nebo přinejmenším tušil něco kromobyčejně důležitého a toto vědomí či podezření poznamenalo i jeho protáhlou tvář, kamenně nehybný obličej člověka, který sem ke srázu přinesl zvláštní, znepokojivou novinu, již kromě něj ještě nikdo na světě nevyslechl, a přesto bylo zřejmé, že absolutně všechno je teď jinak, že to, co platilo doposud, už nemá zhola žádný význam a že od každého se teď bude požadovat vše, čeho je schopen.

Rozhlédl se kolem a zeptal se:

„Čípak jsou to boty?“

„To nejsou boty,“ vysvětlil mu Perec, „to jsou sandály.“

„Ach tak,“ ušklíbl se Fušer a vytáhl z kapsy velký notes. „Tak sandály. No vý-bor-ně! Ale cí jsou to sandály?“

Přisunul se až na samý kraj srázu, s děsem v očích pohlédl dolů a okamžitě odskočil zpátky.

„Nad srázem sedí chlap,“ zauvažoval nahlas, „a vedle něj sandály. To pak nutně vyvstává otázka, či jsou ty sandály a kde je jejich majitel.“

„To jsou moje sandály,“ řekl Perec.

„Vaše?“ Fušer pochybovačně pohlédl na velký notes. „Takže vy tu sedíte bos? Proč?“

„Sedím tu bos, protože jinak to nejde,“ řekl Perec. „Včera mi tam spadla pravá bota, a tak jsem se rozhodl, že napříště tu vždycky budu sedávat bos.“ Předklonil se a pohlédl mezi roztažená kolena dolů. „Tamhle je. Teď se do ní strefuju kamínky...“

Fušer ho obratně popadl za ruku a kamínek mu zabavil.

„Opravdu, obyčejný kamínek,“ připustil. „Ale to zatím na věci nic nemění. Já nechápu, proč mi lžete, Pereci. Ta bota přece nemůže být odsud vidět, i kdyby tam nakrásně byla, a jestli tam vůbec je, to je docela jiná otázka, které se spolu budeme věnovat později – no a když tu botu není vidět, znamená to, že nemůžete počítat s eventualitou případného zásahu, dokonce i kdybyste byl tak šikovný a skutečně vám šlo jen a jen o tohle, myslím jako ten zásah... Ostatně to si všechno hned zjistíme.“ Povytáhl nohavice a přidřepil.

„Takže včera jste tu byl taky,“ konstatoval Fušer. „Proč? Proč jste už podruhé přišel nad propast, kam ostatní pracovníci Správy, o externistech ani nemluvě, chodí jen a jen proto, aby tu vykonali potřebu?“

Perec celý ztuhl. To je ale zabeđenost, pomyslel si. Samozřejmě, v tomto případě nejde o aroganci či nevraživost, tomu není třeba přikládat žádný zvláštní význam. Docela obyčejná zabeđenost. A zabeđenosti nikdo žádný význam nepřikládá. Zabeđenost se vyprazdňuje do lesa. Zabeđenost se vždycky někam vyprazdňuje.

„Vám se to asi líbí, sedět tady,“ pokračoval úlisně Fušer. „Vy asi máte les hodně rád, co? Máte ho rád? Odpovězte!“

„A co vy?“ zeptal se Perc.

„Račte alespoň trochu uvažovat,“ napomenul ho dotčeně Fušer a znovu otevřel notes. „Vy přece moc dobře víte, kde pracuji. Pracuji ve skupině Vyhlazování, takže vaše otázka, přesněji řečeno kontraotázka, postrádá jakýkoli smysl. Jistě je vám známo, že můj vztah k lesu je přesně vymezen mými služebními povinnostmi, ale co určuje váš vztah k lesu, to nechápu. A to není dobré, Perci, rozhodně si o tom popřemýšlejte, to vám nikoli ve svém, ale ve vašem vlastním zájmu upřímně radím. To nejde, být takhle nepochopitelný. Sedí si bos nad propastí a hází dolů kamínky... Ale proč, to je ten problém... Být vámi, všechno mi to hned tady na místě pěkně po pořádku vyklopím. Všechno uvedu na pravou míru. Co vy víte, třeba existují nějaké polehčující okolnosti a vám, když se to všechno podtrhne a sečte, nic zvláštního nehrozí. Co vy na to, Perci?“

„Ne,“ odpověděl Perc. „Tedy vlastně ano, samozřejmě ano.“

„No vidíte. Veškerá prostota a jasnost je rázem ta tam, jako by se do země propadla. Čí to byla ruka? ptám se. A kam to házela? Nebo snad komu? Či snad dokonce po kom?! A proč? Jak to, prosím vás, že můžete takhle klidně sedět na kraji propasti? Jde v tomto případě o nějakou vrozenou schopnost, nebo jste si to zvlášť cvičil? Například já na kraji srázu sedět nedokážu. Hrůza pomyslet, kvůli čemu bych asi něco takového trénoval! Točí se mi z toho hlava. A je to přirozené. Člověk by totiž neměl sedávat nad propastí. Zvlášť když

nemá propustku opravňující ke vstupu do lesa. Ukažte mi laskavě vaši propustku, Pereci!“

„Žádnou nemám.“

„Aha. Nemáte. A proč?“

„Nevím... Nějak mi ji nechtějí vystavit.“

„Správně, nechtějí. To je nám známo. Ale proč nechtějí? Já ji dostal, tenhle ji dostal, tamhleten taky a koneckonců i mnozí další, jen vám ji bůhvíproč dát nechtějí.“

Perec nenápadně zašilhal po Fušerovi. Ten rychle zamrkal a popotáhl dlouhým kostnatým nosem.

„Asi proto, že jsem tu nepovoláný,“ zauvažoval Perec. „Nejspíš proto.“

„Vždyť o vás se nezajímám jen já,“ pokračoval Fušer důvěrným tónem. „Kdyby jen já! O vás se zajímají osoby mnohem významnější... Poslyšte, Pereci, co kdybyste si od toho srázu přece jen odsedl, abychom mohli pokračovat. Mně stačí se na vás dívat a už se mi točí hlava.“

Perec vstal a poskakuje po jedné noze si začal obouvat sandál.

„Proboha, jděte už od toho srázu!“ zaúpěl trpitelsky Fušer a zahrozil Perecovi notesem. „Ty vaše lumpárny mě jednou připraví o rozum!“

„Už to je,“ uklidnil ho Perec a pro jistotu si ještě přidupl. „Už to nebudu dělat. Tak jdeme?“

„Jdeme, jdeme!“ vybídl ho Fušer. „Musím však konstatovat, že jste zatím neodpověděl ani na jedinou moji otázku. Velice mě rmoutíte, Pereci. Copak tohle jde?“ Podíval se na velký notes, pokrčil rameny a zasunul ho do podpaždí. „To je až zvláštní – absolutně žádné dojmy, o informacích ani nemluvě.“

„A co vám mám říct?“ řekl Perec. „Prostě jsem si tu chtěl povídat s ředitelem.“

Fušer strnul, jako by se zachytil o nějaký pahýl v křoví.

„Aha, tak takhle vy to chcete navlíknout,“ prohodil docela jiným hlasem.

„Co chci navlíknout? Já nic nenavlíkám...“

„Tak dost, dost,“ zasípěl Fušer a číhavě se rozhlédl kolem sebe. „Mlčte, proboha, mlčte, už ani slovo. Pochopil jsem. Měl jste pravdu.“

„Co jste pochopil? V čem jsem měl pravdu?“

„Nic, nic jsem nepochopil. Nepochopil a basta. Můžete být absolutně klidný. Nepochopil jsem vůbec nic. A ještě něco – tady jsem nebyl a vás jsem tu neviděl.“

Minuli malou lavičku, vystoupili po vydrolených schůdcích, odbočili do aleje vysypané drobným šterkem a ocitli se na pozemcích Správy.

„Absolutní jasno můžeme vždycky mít jen do jisté míry,“ meditoval Fušer. „A každý si musí být vědom svých aspirací. Aspiroval jsem na jasno ve věcech na své úrovni, na to mám právo a toto právo jsem vyčerpal. Nu a tam, kde končí práva, začínají povinnosti...“ Prošli kolem nízkých bytovek s tylovými záclonkami v oknech, minuli garáže, pak přešli hřiště a pustili se podél skladů a hotelu, v jehož dveřích stál s neodmyslitelnou aktovkou chorobně bledý velitel s nehybnými vypoulenými očima, podél dlouhého plotu, za kterým rachotily motory. Šli stále rychleji, protože času zbývalo málo, pak se dokonce rozběhli, ale když celí udýchaní vrazili do jídelny, ukázalo se, že je přece jen pozdě a všechna místa jsou již obsazena, jen u stolku pro službu ve vzdáleném koutě byly ještě dvě židle volné; na té třetí seděl šofér Esíčko a ten, když si všiml, jak nerozhodně přešlapují u vchodu, zamával na ně vidličkou a ukázal jim, aby si přisedli.

Všichni pili kefir, a tak si Perec vzal taky, takže na zaslém ubruse vyrostla přísná formace šesti lahviček, a když Perec ve snaze usadit se na židličky bez opěradla co nejpohodlněji pohnul pod stolem nohama, zacinkalo sklo a do uličky se vykutálela láhev od koňaku. Šofér Esíčko ji obratně zachytil, strčil ji zpátky a pod stolem to znovu zazvonilo.

„Vopatrně s těma nohama,“ upozornil Perece.

„Nezlobte se, já nerad,“ omluvil se Perec. „To jsem nemohl tušit.“

„A já to snad tušil?“ odpověděl Esíčko. „Jsou tam čtyři, ale dokaž někomu, že jsou jeho.“

„Například já nepiju vůbec,“ prohlásil důstojně Fušer.

„Nojó, to my víme, jak vy nepijete,“ mávl rukou Esíčko. „Takhle my nepijeme taky.“

„Ale já mám nemocná játra,“ ohradil se Fušer. „Tady je lékařské potvrzení.“

Vytáhl odněkud pomačkaný list z notesu s trojúhelníkovým lékařským razítkem a strčil ho Percovi pod nos. Bylo to skutečně lékařské vysvědčení načmárané nečitelným doktorským písmem. Perec rozluštil jedno jediné slovo – antabus.

„A mám i za loňský a předloňský rok, jenže ty jsem si uložil do trezoru.“

Šoféra Esíčka Fušerovo vysvědčení nezajímalo. Hodil do sebe svou sklenici kefiru, do očí mu vstoupily slzy a on hlasem o poznání tišším řekl:

„A víš, co eště je v lese k mání? Stromy.“ Otřel si slzy rukávem. „Jenže to nejsou stromy, který normálně stojí na místě, tyhle stromy skáčou, jasný?“

„Ale prosím vás!“ užasl Perec. „Skáčou? A jak?“

„Normálně. Taková potvora nejdřív stojí na fleku jako normální strom. Pak se začne tak nějak krčit

a kroutit, a najednou šup! Praskot, rámus, až jseš z toho jelen – a von skočí vo dobrejch deset metrů dál. Jednou mi hupsnul přímo na auták. A zase stojí.“

„Proč?“ zeptal se Perec.

„Protože se mu říká skákavej strom,“ vysvětlil Esičko a nalil si kefir.

„Včera přišla další várka nových elektropil,“ vstoupil do hovoru Fušer a olízl si rty. „Mají fenomenální výkon. To snad ani nejsou pily, já bych tomu říkal spíš kombajn. Budou to naše pilové vyhlazovací kombajny.“ Všichni kolem pili kefir – z běžných dvoudecových sklenic, z plecháček, z kávových šálek, z papírových kornoutků i jen tak z lahví. Nohy měli všichni způsobně zastrčené pod židle. A všichni se nejspíš mohli vykázat potvrzením, že mají nemocná játra, žaludek nebo dvanácterník. Za tenhle rok i za léta předešla.

„No a pak si mě zavolal manažer,“ pokračoval Esičko o poznání zvučněji, „a hned na mě, proč jako je auták pomačkanej. Zas nějaký melouchy, žejo, ptá se... Pane Perec, vy s ním hráváte ty šachy, tak byste se snad za mě moh přimluvit – von na vás hrozně drží, furt vo vás vykládá... Prej Perec, to je formát! Prej pro Perece auto nedám a už mě nepřemlouvejte. Takovýho člověka pustit nemůžem. Prej pochopte, vy pitomci, že bez něj je s náma zle. Přimluvíte se?“

„No dobrá,“ souhlasil sklesle Perec, „zkusím to.“

„S manažerem bych nakonec mohl promluvit i já,“ nabídl se Fušer. „Sloužili jsme spolu, já jako kapitán a on pode mnou jako poručík. Dodneška mi salutuje.“

„A pak jsou tam taky rusalky,“ řekl Esičko se sklenicí kefiru u úst. „Ve velkejch čístejch jezerech. Ležej tam, jasný? A úplně nahatý!“

„To se vám asi po tom věčném kefiru jen zdálo, Eso,“ namítl Fušer.

„Na vlastní voči jsem je viděl,“ řekl Esíčko a napil se. „Akorát že voda z těch jezer se nedá pít.“

„Nemohl jste je vidět, protože neexistují. To je jen mystika, ty vaše rusalky,“ ozval se znovu Fušer.

„Sám jsi mystika,“ usadil ho Esíčko a znovu si rukávem otřel oči.

„Počkat!“ zvolal Perc. „Tak vy říkáte, že tam leží, Esíčko? A co ještě dělají? To přece není možné, že by jen tak ležely a jinak nic.“

Možná žijí pod vodou a vyplouvají na hladinu, stejně jako když my vycházíme ze zakouřené místnosti na balkón do měsíční noci a se zavřenýma očima nastavujeme obličej nočnímu chladu – to by pak mohly jen tak ležet. Prostě ležet, a jinak nic. Odpočívat. A líně trousit poznámky a usmívat se na sebe...

„Ty se se mnou nehádej,“ zabořil Esíčko nesmlouvavý pohled do Fušera. „Byl jsi vůbec někdy v lese? Nebyls tam ani jednou, abys věděl, a furt meleš.“

„Vždyť by to byla hloupost,“ namítl Fušer. „Co bych tam asi dělal, v tom lese? Zato mám do toho vašeho lesa platnou propustku, kdežto vy žádnou propustku nemáte. Ukažte mi vaši propustku, Eso.“

„Já jsem ty rusalky neviděl,“ otočil se Esíčko k Percovi, „ale jsem si jistej, že existují. Protože to vykládaj kluci. Dokonce i Candide to vykládal, a Candide, ten vo lese věděl všechno. Ten chodil do lesa jako jinej ke svý ženský, všude se tam vyznal poslepu. A taky tam nakonec zašel, v tom svým lese.“

„Jen jestli zahynul,“ zvedl Fušer výstražně ukazovák.

„Jakýpak jen jestli? Když chlap vodletí vrtulníkem a tři roky po něm není ani památka? Novinovej nekro-

log sis jistě přečet, smuteční obřad taky dávno byl, tak co bys ještě chtěl? Candide se prostě zřítíl, co jinýho.“

„Zatím víme příliš málo, abychom mohli cokoli takhle kategoricky tvrdit,“ řekl Fušer.

Esičko si odplivl a odešel k pultu pro další láhev kefiru. Fušer toho využil, naklonil se až k Perecovu uchu a s očima nepokojně rejdicíma po sále pošeptal:

„Uvědomte si laskavě, že stran Candida jsme dostali interní pokyn... Domnívám se, že vás o tom mohu s klidným svědomím informovat, protože vy jste nepovoláný...“

„Jaký pokyn?“

„Candide má být pokládán za živého,“ zašeptal Fušer dutě a narovnal se. „Dnes je ten kefir skutečně skvělý, takový čerstvý,“ pronesl nahlas.

Jídelna se rozhlučela. Ti, co už byli po snídani, vstávali, šoupali židlemi a zabráni do živého rozhovoru se hrnuli k východu, zapalovali si a odhazovali sirky na podlahu. Fušer se vztekle rozhlížel a každému, kdo prošel kolem, vyčítavě domlouval: „To od vás není pěkné, panstvo, snad vidíte, že tady rozmlouváme...“

Jakmile se Esičko se svou lahví kefiru vrátil, Perec se ho zeptal:

„Copak manažer opravdu řekl, že mi auto nedá? Třeba jen žertoval.“

„Proč by žertoval? Já myslím, že vás má hrozně rád, pane Perec. Když vás nemá vedle sebe, je mu z toho nanic a pouštět vás vocuď je pro něj zkrátka nevyhodný... Co z toho bude mít, když vás pustí? Tak jakýpak žerty?“

Perec si skouzl ret.

„A jak se odsud dostanu? Už tu nemám co dělat a navíc mi končí vízum. A pak, já chci odjet!“

„No,“ zapřemýšlel Esíčko, „kdybyste dokázal chytit takový tři přísný důtky s napomenutím, tak vás raz dva popakujou sami. Přidělej vám na to zvláštní autobus, šoféra kvůli tomu klidně vzbuděj uprostřed noci a vy si ani nestačíte sbalit svoje sarapatičky... Takhle to dělej naši kluci. Po první důtce jdete vo funkci dolů, po druhý musíte do lesa, vodčinit svoje hříchy. No a když se propracujete i k tý třetí, tak se vezete – a spánembohem. Kdybych se třeba já chtěl vocuď dostat, dám si půl piksly pořádnýho pití a zmaluju tamhletomu tlamu,“ ukázal na Fušera. „Okamžitě přijdu o prémie a poženou mě na hovnocuc. A co byste řek, že udělám já? Dám si eště půl piksly a zrychtuju ho podruhý, jasný? To pak budu muset pryč i z hovnocucu a pošlou mě na biostanici chytat všelijaký mikroby. Ale kdepak já a biostanice – zase vychlastám půl piksly a zmlátím ho potřetí. To je okamžitej padák za opakovanou výtržnost a do čtyřia dvaceti hodin jsem pryč.“

Fušer Esíčkoví pohrozil prstem:

„To je záměrná dezinformace, Eso. Za prvé musí mezi jednotlivými přestupky uplynout alespoň měsíc, jinak jsou všechny považovány za jediné provinění a výtržník si prostě posedí v izolaci, aniž by se kolem toho na Správě rozjížděla nějaká velká aféra. Za druhé po případném druhém přestupku tohoto druhu putuje viník okamžitě do lesa, a to v doprovodu strážníka, takže je zbaven možnosti dopustit se takřikajíc o vlastní újmě třetího poklesku. Neposlouchejte ho, Pereci, ten se v podobných záležitostech nevyzná.“

Esíčko usrkl kefir, zašklebil se a provinile zakašlal:

„To je pravda,“ přiznal se. „Asi jsem to vopravdu to... Nezlobte se, pane Pereci...“

„Ale vždyť o nic nejde,“ uklidnil ho posmutnělý Perec. „Já bych stejně nedokázal pro nic za nic udeřit jiného člověka do obličeje.“

„Dyť taky nemusíte zrovna do toho... přes držku,“ poučil ho Esíčko. „Můžete ho třeba kopnout do toho... do prdele. Nebo mu trochu pocuchat róbu.“

„To nejde,“ namítl znovu Perec.

„Tak to je špatný, to s váma bude zle, pane Perec,“ řekl Esíčko. „Ale možná že by to šlo udělat takhle. Zejtra ráno v takovejch sedm přijďte do garáže, posadte se do mýho vozu a čekejte, já vás vodvezu.“

„Opravdu?“ zaradoval se Perec.

„No jasan. Stejně jedu zejtra se šrotem na Pevninu. Takže se svezete.“

Ve druhém rohu jídelny najednou někdo úděsně zařval:

„Co to děláš? Tys mi vylil polívku!“

„Člověk musí být prostý a jasný,“ poznamenal Fušer. „Vůbec nechápu, Pereci, proč odsud chcete pryč? Nikdo nechce, a vy najednou ano.“

„Se mnou je to takhle vždycky,“ řekl Perec. „Já totiž zásadně všechno dělám obráceně. A pak – proč by podle vás měl člověk být prostý a jasný?“

„Člověk má bejt abstinent,“ prohlásil Esíčko. „No ne?“

„Já nepiju,“ opáčil Fušer, „a nepiju z důvodu velice prostého a jasného: mám nemocná játra. Takže mě ne-načapáte, Eso.“

„Pokud jsem v lese z něčeho jelen, tak jsou to močály,“ navázal volně Esíčko. „Jsou horký, abyste tomu rozuměl. A to já nesnáším. Pořád si na to nemůžu zvyknout. Člověk se na chvilku začumí, sjede z hatí a už je v tom – to pak sedíte v kabině a nemůžete ven. Jako

v zelňače. Kouří se z toho a voní to jako zelňačka, už jsem to i vochutnal, ale moc dobrý to není, jako by to bylo drobátko málo slaný... Kdepak les, to není nic pro našince. Já nevím, co na tom kdo vidí. Furt se tam cpe technika, která tam mizí, jako by ji do vody házel, tak se vobjedná nová, zase jde do háje, a takhle pořád dokola..."

Zelená vonící hojnost. Hojnost barev, hojnost vůní. Hojnost života. A přesto je to cizí. Něčím známé, leccím příbuzné, ale ve skutečnosti cizí. A nejhorší asi je smířit se s tím, že je to cizí i známé zároveň. S tím, že to pochází z našeho světa, že jde o krev naší krve, jenže ono to s námi skoncovalo a nechce to s námi mít nic společného. Takhle by asi uvažoval pitekantrop o nás, svých potomcích – s trpkostí a strachem...

„Až dostaneme rozkaz, vyrazíme tam sami,“ prohlásil Fušer. „Ne ovšem na těch vašich mizerných buldozerech a terénních vovech, my tam pošleme mnohem důkladnější techniku a za takové dva měsíce z toho uděláme... éé... suchou a rovnou betonovou pláň.“

„Tak to zasejc jo, to ty bys dokázal,“ souhlasil živě Esíčko. „Ty jestli nedostaneš včas pořádných pár přes hubu, tak jseš schopnej udělat betonovej dvorek i z vlastního táty. Aby všechno bylo naprosto jasný.“

Vtom se basově rozhoukala siréna. V oknech zadrnčela skla a nade dveřmi se okamžitě ozval mohutný zvonek, na zdech zablikala výstražná světla a nad výdejním pultem se rozsvítil velký nápis: „Vztyk, odchod!“ Fušer chvatně povstal, posunul si ručičky hodinek a beze slova se rozběhl pryč.

„Já taky půjdu,“ rozhodl se Perec. „Je čas jít do práce.“

„To je,“ souhlasil Esíčko. „Nejvyšší čas.“

Shodil vatovanou bundu, pečlivě ji složil, sestavil si pár židliček do řady, natáhl se na ně a polštářek z bundy si strčil pod hlavu.

„Takže zítra v sedm, ano?“ zeptal se Perec.

„Cože?“ zahučel Esíčko rozespale.

„Zítra v sedm přijdu.“

„A kam jako?“ zeptal se Esíčko, neklidně se vrtící na židlích. „Rozjížděj se, mrchy,“ zabrumlal. „Co já se jim naříkal, aby sem nastěhovali nějakej gaučík...“

„Do garáže,“ připomněl mu Perec, „k vašemu autu...“

„A jo... No tak přijďte, no, uvidíme, co s váma. Nebude to žádná sranda.“

Skrčil nohy, zastrčil si ruce do podpaždí a spokojeně zafuněl. Ruce měl chlupaté a pod chlupy se mu na pažích rýsovalo nejasné tetování. Měl tam napsáno „Co nás ničí?“ a „Stále vpřed“. Perec zamířil k východu.

Po prkně přebalancoval přes obrovskou louži na zadním dvorku, obešel horu prázdných plechovek od konzerv, prolezl dírou v prkenném plotě a služebním vchodem vstoupil do budovy Správy. Na chodbách bylo chladno a tma, vznášely se tu pachy tabákového dýmu, prachu a starého papíru. Nikde nikdo, zpoza polstrovaných dveří pobitých koženkou nebylo nic slyšet. Perec vystoupil po úzkém schodištátku bez zábradlí do prvního patra a zastavil se u dveří, nad nimiž blikal nápis „Před prací si umyj ruce!“. Přímo na dveřích zářilo velké písmeno M. Perec strčil do dveří a poněkud jím otrásl, že se ocitl ve své pracovně. Přesněji řečeno nešlo o jeho pracovnu, protože skutečným pánem této místnosti byl vedoucí skupiny Vědecké ochrany Kim, ale právě tady Perecovi přidělili stůl, který teď stál u kachlíkové přepážky hned za dveřmi a na něm trůnila obrovská mechanická kalkulačka značky Mercedes,

zabírající dobrou polovinu pracovní desky. U velkého umytého okna seděl za svým stolem sám Kim a už pracoval: pilně se hrbil a hypnotizoval logaritmické pravitko.

„Chtěl jsem si umýt ruce,“ řekl rozpačitě Perc.

„Jen si je klidně umyj,“ vybídl ho Kim a kývl hlavou. „Tamhle je umyvadlo. Ono to vlastně není tak špatné, teď k nám aspoň každý zajde.“

Perc přistoupil k umyvadlu. Umyl si ruce studenou i horkou vodou, dvěma druhy mýdla a speciální odmašťovací pastou, třel si je přírodní houbou a drhl několika různě tvrdými kartáči. Pak pustil elektrický sušák a chvíli vlhké růžové ruce podržel v hučícím proudu teplého vzduchu.

„Ve čtyři ráno hlásili, že nás stěhují do prvního patra,“ řekl Kim. „Kdes vůbec byl? U Alevtiny?“

„Ne, byl jsem na skalách,“ odpověděl Perc a posadil se ke svému stolu.

Dveře se rozlétly, do místnosti prudce vstoupil Prokonzul, přívětivě oběma mužům pokynul aktovkou a zmizel za kachlíkovanou přepážkou. Zaslechli, jak skřípla dvířka kabinky a cvakla zástrčka. Perc stáhl polvak ze své mercedesky, chvíli zůstal strnule a nečinně sedět, pak přistoupil k oknu a dokořán je otevřel.

Les odsud nebylo vidět, ale on i přesto byl. Les byl vždycky, přestože vidět se dal jedině ze srázu. Kdekoli jinde na území Správy ho vždycky něco zakrývalo – ve výhledu bránily tu krémově žluté hangáry mechanických dílen a trojpodlažní garáže soukromých vozidel pracovníků Správy, onde hospodářská stavení a zařízení podnikového velkozáhumenku, prádlo rozvěšené kolem ústřední prádelny, jejíž moderní sušící centrifuga pro poruchy snad ještě nikdy nebyla v provozu,

v rozhledu bránil park s květinovými záhony, altány, ruským kolem a sádrovými sochami koupajících se dívek, popsanými tužkou, bránily v něm i bytovky s verandami zarostlými břečťanem a kříži televizních antén na střechách. A odsud, z okna pracovny v prvním patře, nebylo les vidět kvůli vysoké, zatím ještě nedostavěné cihlové zdi, která vznikala kolem přízemní ploché budovy skupiny Inženýrského pronikání. Les bylo vidět jedině ze skalního srázu.

Avšak dokonce ani člověk, který les nikdy v životě neviděl, nic o něm neslyšel, nepřemýšlel o lese, nebál se ho a nesnil o něm, se snadno mohl dovtípit, že takový les existuje, protože tu je Správa, napadlo Perece. Například já jsem o lese už dávno přemítal, přel jsem se s ostatními o spoustu věcí, které s ním nějak souvisely, mnohokrát jsem ho viděl ve snu, ale ani by mě bývalo nenapadlo, že skutečně existuje. A o jeho reálné existenci jsem se nepřesvědčil ve chvíli, kdy jsem poprvé vkročil nahoru na sráz, ale tehdy, když jsem si na tabulce u brány přečetl nápis: Správa pro záležitosti lesa. Stál jsem před tou tabulí s kufrem v ruce, po dlouhé cestě celý uprášený a vyprahlý, pročítal si nápis pořád dokola a cítil slabou v kolenou, protože jsem si uvědomoval, že les existuje, což znamenalo, že všechno, co jsem si o něm doposud myslel, byla jen hra chabé představivosti, bledá, bezmocná lež. Les je, a tahle obrovská, trochu chmurná budova se zabývá jeho osudy.

„Kime,“ řekl Perec, „copak já se do toho lesa nikdy nedostanu? Vždyť zítra už odjízďím.“

„A ty by ses tam skutečně chtěl dostat?“ zeptal se Kim roztržitě.

Zelené horké bažiny, nervní, ulekané rostliny, rusalky odpočívající po své tajemné práci v hlubinách na vodní

hladině, ozářené měsíčním světlem, nepochopitelní domorodci, prázdné vesnice... „Nevím,“ řekl Perc.

„Ty tam jet nemůžeš, Percíčku,“ vysvětlil Kim. „Tam smějí jenom lidé, kteří o lese nikdy neuvažovali. Kteří na les vždycky kašlali. Kdežto ty si ho hrozně bereš k srdci – les je pro tebe nebezpečný, protože tebe oklame.“

„Asi ano,“ připustil Perc. „Ale já jsem na Správu přijel jen a jen proto, abych ho viděl.“

„Nač ti budou trpké pravdy?“ zeptal se Kim. „Co s nimi? A co chceš v tom lese vůbec dělat? Plakat nad snem, který se proměnil v osud? Toužebně si přát, aby všechno bylo jinak? Nebo se, nedej bože, pustíš do předělávání toho, co je, na to, co by být mělo?“

„A nač jsem sem tedy jinak jezdil?“

„Aby ses přesvědčil. Copak ty nechápeš, jak nesmírně je to důležité – přesvědčit se? Ostatní sem přijíždějí z jiných důvodů. Aby v lese objevili záplavy kubíků dřeva. Nebo aby napsali kandidátskou práci. Nebo kvůli propustce, kterou samozřejmě nepotřebují proto, aby mohli chodit do lesa, nýbrž jen tak, pro každý případ – člověk nikdy neví, kdy se mu taková věc může hodit, a navíc to každý nemá. A vrcholem těchto pokusů je snaha přetvořit les v park podle stejných zásad, jako když sochař přetváří mramorový balvan v sochu. A pak ten park přistříhovat. Rok za rokem pořád přistříhovat. Nenechat ho znovu se proměnit v les.“

„Měl bych odjet,“ řekl Perc. „Nemám tu co dělat. Někdo z nás musí odjet – buď já, nebo vy všichni.“

„Víš co, dáme se do počítání,“ navrhl Kim. Perc se sehnul pod stůl, vyhrabal odtud halabala sesmolenou zástrčku a zapnul mercedesku do sítě.

„Sedm set devadesát tři pět set dvacet dva krát dvě stě šedesát šest nula jedenáct...“

Mercedeska zarachotila a trhaně se roztrásla. Perec počkal, až se stroj uklidní, a koktavě přečetl výsledek.

„Výborně. Smaž to,“ přikázal Kim. „A teď mi, prosím tě, šest set devadesát osm tři sta dvanáct vyděl deseti patnácti...“

Kim diktoval číslíce, Perec je mačkal na klávesnici, pak tiskl tlačítka násobení a dělení, sečítal a odečítal, umocňoval a odmocňoval a všechno běželo jako obvykle.

„Deset krát dvanáct,“ požádal Kim.

„Jedna nula nula sedm,“ diktoval mechanicky Perec, ale pak se vzpamatoval a řekl: „Poslyš, ta mašina lže! To přece musí být sto dvacet.“

„To vím, vím,“ přerušil ho netrpělivě Kim: „Jedna nula nula sedm. A teď mi z toho najdi druhou odmocninu...“

„Hned,“ řekl Perec.

Za přepážkou znovu cvakla zástrčka a vyšel svěží, růžový a spokojený Prokonzul, strčil ruce pod vodovod a přitom si příjemným hlasem pobrukoval Ave Maria. Nakonec zahalasil:

„Stejně je to zázrak, tenhle les, pánové! Jak trestuhodně málo o něm píšeme a mluvíme. A přitom je les bezesporu hoden toho, abychom o něm psali. Činí nás ušlechtlejšími, probouzí v člověku vznešené pocity. Napomáhá pokroku, je jeho ztělesněním. A my přesto nedokážeme zabránit šíření nejrůznějších ignorantských drbů, polopravd a anekdot. Propagace lesa prakticky neexistuje. Lidé si o lese říkají a hlavně myslí bůhvíco...“

„Vynásob mi sedm set osmdesát pět krát čtyři sta třicet dva,“ řekl Kim.

Prokonzul přidal na hlase. Byl to hlas silný a dobře posazený – rachot mercedesky v něm docela zanikl.

„Žijeme jako v lese'... ‚Lesní lidé'... ‚Pro stromy není vidět les'... ‚Když se kácí les, létají třísky'... To je věc, se kterou musíme bojovat! Tohle musíme vyhlazovat... Ale co vy, proč nebojujete vy, monsieur Perec! Vždyť zrovna vy byste mohl v klubu uspořádat zásadní programovou přednášku věnovanou lesu, a vy to neuděláte. Už dávno vás pozoruji a pořád čekám, ale marně. Co to má znamenat?“

„Ale já jsem přece v lese nikdy nebyl,“ bránil se Perec.

„Na tom nesejde. Já tam také nikdy nebyl, ale přednášku jsem uspořádal, a soudě podle ohlasů to byla užitečná přednáška. Nejde přece o to, zda jste v lese byl či nikoli. Pro nás je v současné době nejdůležitější, abychom podstatu problému zbavili nánosu mystiky a pověř, dostali se až k jeho kořenům a strhli z něj háv, do něhož ho nahastrošili maloměšťáci a utilitaristé...“

„Dvakrát osm mi vydělte čtyřiceti devíti minus závoroka sedm krát sedm,“ požádal Kim.

Mercedeska čiperně zarachotila a Prokonzul znovu zvýšil hlas.

„Já jsem to celé připravil jako profesionální filozof a vy byste stejnou věc mohl pojednat z hlediska lingvistického. Načrtl bych vám pár základních tezí a vy byste je mohl rozvinout ve světle posledních úspěchů moderní jazykovědy... Co jste to vlastně psal za kandidátskou práci?“

„Mé téma se jmenovalo Zvláštnosti stylu a rytmiky ženské prózy pozdního Hayana, dokumentované na textech Makura-no sosi,“ řekl Perec. „Obávám se však...“

„Vý-teč-ně! Přesně tohle potřebujeme. A především tam zdůrazněte, že nejde o žádné bažiny a močály, ale o nádherné bahenní lázně, že v lese nejsou skákavé

stromy, ale produkt vysoce organizované a vyvinuté vědy, místo o domorodcích nebo dokonce divoších mluvíte o starobylé civilizaci hrdých, svobodmilovných, skromných a vznešených lidí s ušlechtilými ideály. A žádné rusalky. Žádná fialová mlha, žádné mlhavé narážky – odpusťte mi, prosím, tu nemotornou slovní hříčku... To bude ohromné, mijnheer Perec, to bude prostě báječné. Víte, nejcennější na tom všem je, že vy les znáte, že se můžete podělit o své osobní zkušenosti. Moje přednáška také nebyla špatná, ale obávám se, že se posluchačům mohla zdát až příliš abstraktní. Jako základní stavební materiál jsem použil protokoly našich zasedání. To vy jako lesní badatel...“

„Já nejsem lesní badatel,“ přerušil ho Perec, „mě do lesa vůbec nechťejí pustit, já les neznám...“

Prokonzul rozřítitě pokýval hlavou a něco si rychle poznamenával na manžetu.

„Ano,“ řekl Prokonzul. „Anoano. To je bohužel trpká pravda. S podobnými jevy se u nás k naší velké lítosti ještě pořád setkáváme – formalismus, byrokratismus, heuristický přístup k osobnosti člověka... O tom byste se ostatně také mohl zmínit. To byste rozhodně mohl, o tom mluví všichni. A já bych se pokusil předem váš referát prokonzultovat s ředitelstvím. Jsem ztraceně rád, Pereci, že se konečně budete nějak podílet i na naší práci. Už dávno vás velice pozorně sleduji... Takže si vás píšu na příští týden.“

Perec vypnul mercedesku.

„Příští týden tu nebudu. Vypršelo mi vízum a odjíždím. Už zítra.“

„To nic, s tím se rozhodně dá něco udělat. Zajdu za ředitelem, je také člen našeho klubu, ten to jistě pochopí. Jako by se stalo! Příští týden si tu samozřejmě ještě pobudete.“

„To nebude třeba,“ mínil Perec. „Rozhodně nebude.“

„Ale bude!“ zvolal významně Prokonzul a zpříma mu pohlédl do očí. „Vy sám moc dobře víte, Pereci, že bude! Na shledanou.“

Dotkl se dvěma prsty spánku, roztomile zamával aktovkou a odešel.

„Hotová pavučina,“ řekl Perec. „Copak jsem nějaká moucha? Manažer nechce, abych odjel, Alevtina taky ne, a teď ještě tohle...“

„Já taky nechci, abys odjel,“ řekl Kim.

„Ale já už to tu dál nevydržím!“

„Vynásob mi sedm set osmdesát sedm krát čtyři sta třicet dva...“

A stejně odjedu, pomyslel si Perec bušící do kláves. Stejně odjedu. Vy si dělejte, co chcete, ale já odjedu. Nebudu s vámi hrát ani pingpong, ani šachy a spát s vámi a pít čaj s medem taky nebudu; už vám nechci zpívat písničky a počítat na mercedesce, řešit vaše spory a teď ještě ke všemu pořádat přednášky, kterým stejně neporozumíte. A myslet za vás taky nebudu, myslíte si sami, já odjedu. Odjedu. Vy stejně nikdy nepochopíte, že přemýšlet není zábava, ale povinnost... Zvenčí, zpoza nedostavěné zdi, se ozývalo těžké bušení parního beranidla, rachot sbíječek, sypaly se cihly a nahoře na zdi hřadovali čtyři do pasu vysvlečení zedníci v brigádýrkách a kouřili. Dole pod oknem zaburácel motocykl.

„Asi někdo z lesa,“ prohodil Kim. „Vynásob mi rychle ještě šestnáct krát šestnáct.“

Dvěře se rozlétly dokořán a do místnosti vběhl nějaký muž. Byl v kombinéze, na prsou se mu pohupovala odepnutá kapuce, která se zachytila za kabel přenosné radiostanice. Kožené nohavice se od holení vysokých bot až do pasu ježily mladými bledě růžovými výhonky

a pravou nohu ovíjela struna nekonečně dlouhé liány, jejíž konec se za mužem do kanceláře přismýkal po podlaze. Liána se ještě zachvívala a Perecovi se zdálo, jako by to bylo chapadlo samotného lesa, které se teď nalije novou silou a zavlče toho člověka zpátky – po chodbách Správy, dolů po schodech, po dvoře, podél stěny, kolem jídelny a dílen a pak zase dolů, prašnou ulicí přes park, kolem soch a altánů až k vratům, jimiž se vyjíždí na klikatou silnici vedoucí k lesu, jenže liána by svou oběť netáhla branou na serpentinu, ale rovnou na skalní sráz a odtud dolů do lesa...

Měl na sobě motoristické brýle, jeho tvář byla hustě připudrována prachem a Perec zpočátku ani nepoznal, že je to Stojan Stojanov z biostanice. V ruce držel velký papírový pytlík. Popošel po podlaze s kachlíkovou mozaikou znázorňující ženu pod sprchou o několik kroků blíž ke Kimovi, zastavil se u jeho psacího stolu, schoval sáček za záda, neklidně se ošil a několikrát pohodil hlavou, jako by ho svědil krk. „Kime, to jsem já,“ řekl.

Kim neodpovídal. V nastalém tichu bylo slyšet, jak jeho pero škrábe po papíře a místy ho trhá.

„Kimuško,“ oslovil ho znovu, tentokrát podlézavě Stojan. „Zapřísahám tě!“

„Ven,“ broukl Kim. „Ty maniaku!“

„Tentokrát to bude opravdu naposledy,“ slíbil Stojan. „Víckrát mě tu neuvidíš.“

Opět učinil ten podivný pohyb hlavou a Perec spatřil na jeho hubeném vyholeném krku, přesně v dolíku pod zátylkem, krátký a tenký narůžovělý klíček, který už se stácel do živé, nedočkavě šmejdící spirálky.

„Jenom to odevzdej a řekni, že je to od Stojana, to je všechno. Kdyby tě zvala do kina, vymluv se na nějakou